

Przemiany gospodarcze w Europie w XVI w.

Podsumowanie

8

Polecenia podsumowujące

1. Wymień przyczyny wzrostu demograficznego w Europie w XVI w.
2. Scharakteryzuj główne strefy handlu morskiego w XVI w.
3. Wyjaśnij, na czym polegała różnica w rozwoju gospodarki w Europie Zachodniej i Środkowo-Wschodniej.

Czynniki wpływające na życie człowieka w epoce nowożytnej

Przyroda i klimat determinujące życie człowieka.
Mała epoka lodowcowa – ochłodzenie klimatu w Europie w XVI–XVIII w.

Wzrost demograficzny

Liczba mieszkańców Europy w XVI w.: 80–85 mln; w XVII w.: 100–110 mln.
Czynniki sprzyjające wzrostowi demograficznemu

- zwiększenie produkcji rolnej
- rozwój sieci dróg i transportu
- poprawa warunków bytowych i higieny

Migracja wewnątrz europejska jako skutek m.in. wojen religijnych i prześladowań.

Rozwój miast i formy organizacji pracy rzemieślniczej

Przyczyny rozwoju miast

- wzrost liczby ludności (przyrost naturalny i migracje ze wsi)
- korzystna koniunktura gospodarcza
- rozwój handlu i rzemiosła

Czynniki sprzyjające rozwojowi miast: handel i rzemiosło.
Powstanie manufaktur i wykształcenie się systemu nakładczego.
Wynalazki techniczne w hutnictwie i górnictwie (nowe piece, koło wodne) oraz sukiennictwie (poziomy warsztat tkacki).

Rozwój handlu i nowe formy jego organizacji

Trzy główne strefy handlu morskiego: śródziemnomorska, bałtycka i atlantycka.
Handel kontynentalny – bydło sprowadzane z Polski, Węgier i Mołdawii.
Powstanie kompanii handlowych mających na celu monopolizację handlu dalekomorskiego.
Najważniejsze kompanie handlowe: angielska Kompania Wschodnioindyjska i holenderska Kompania Wschodnioindyjska.

Banki i giełda

Rozwój bankowości spowodowany handlem z Nowym Światem.
Pojawienie się akcji i spółek.
Powstanie giełd w Antwerpii i Amsterdamie.

Rewolucja cen

Przyczyny

- inflacja spowodowana napływem kruszców
- wzrost zapotrzebowania na żywność wskutek wzrostu liczby ludności
- spadek produkcji rolnej z powodu zmian klimatycznych

Przebieg

- szybki wzrost cen żywności i wyrobów rzemieślniczych, przy niewielkim wzroście płac

Skutek

- pogorszenie warunków życia najuboższych

Dualizm w gospodarce i przemiany w rolnictwie

Dualizm gospodarczy – dwie różne drogi rozwoju gospodarek zachodnioeuropejskiej i wschodnioeuropejskiej.

Europa Zachodnia

- gospodarka oparta na pieniądzu
- czynsz opłacany przez chłopów w gotówce
- przejście części właścicieli ziemskich do innych gałęzi gospodarki
- intensywny rozwój miast

Europa Środkowo-Wschodnia

- koniunktura zbożowa
- powstanie folwarków
- praca chłopów oparta na pańszczyźnie
- słaba pozycja mieszczaństwa

Polecane publikacje

G. Ogger, *Fuggerowie*, tłum. A. Marcinek, Warszawa: Oficyna Historii XIX i XX Wieku, 1998.
J. Topolski, *Narodziny kapitalizmu w Europie XIV–XVII wieku*, Poznań: Wyd. Poznańskie, 2003.

